

Partille kommun årsredovisning 2013

Innehållsförteckning

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Verksamhet

3	Ordföranden har ordet
4	Kommunens uppdrag
5	Vision och mål
6	Vår värdegrund
7	Vår organisation
8	Så här användes skattepengarna 2013
9	Partille i förändring

Hållbarhet

10	Ekonomisk hållbarhet
12	Finansiella nyckeltal – kommunen
13	Finansiella nyckeltal – koncernen
14	Ekologisk hållbarhet
16	Social hållbarhet
18	Den goda arbetsplatsen

EKONOMI

20	Redovisningsprinciper
21	Resultaträkning
22	Kassaflödesanalys
23	Balansräkning
24	Driftsredovisning
24	Investeringsredovisning
25	Noter kommunen
28	Noter koncernen
29	En kompletterande bild
30	Revisionsberättelse

Bygger för framtiden

Att växa i en konjunktur som inte är på topp är tufft. Men Partille kommun kan heller inte avstå från att satsa framåt – både ur ett lokalt och ur ett regionalt perspektiv.

Partille växer. År 2013 togs flera viktiga beslut om kommunens utveckling framåt; från förort till förstad mitt i Göteborgsregionen.

För att ge våra invånare och besökare ännu bättre förutsättningar att leva och att verka här, investerar kommunen och näringslivet tillsammans runt 4,5 miljarder kronor i Partille centrum de kommande åren. Här bygger vi Partille Arena och Partille Port, som förlänger stadsbebyggelsen med sex kvarter österut.

Partille Port – historisk detaljplan

Detaljplanen för Partille Port med Partille Arena är den mest omfattande i Partille kommuns historia. Planen omfattar cirka 112.000 kvm mark. Här ges plats för handel, kontorslokaler och över 800 nya bostäder. I sammanhanget blir Partille Arena, för upp till 4 000 sittande åskådare, ett viktigt landmärke – och i sig en kreativ mötesplats mitt i Partille. Här ska skolidrotten och Kulturskolans elever samsas med större sport- och kulturevenemang. Inom arenaområdet ryms även andra verksamheter som stärker centrum.

Attraktivt läge i Göteborgsregionen

Vi jobbar aktivt för företagarna. I dag finns drygt 3 000 företag inom närmare 400 branscher här. Och näringslivet växer. Partilles läge nära Göteborg är attraktivt. 2014 görs stora satsningar på infrastruktur för att förbättra kommunikationerna ytterligare.

Att växa i en konjunktur som inte är på topp är tufft. Men Partille kommun kan heller inte avstå från att satsa framåt – både ur ett lokalt och ur ett regionalt perspektiv. Befolkningen ökar i hela Göteborgsregionen. Partille växer för att möta våra framtida invånares behov, och vi tar vår del av ansvaret för regionens utveckling.

Ekonomisk medvetenhet ger resultat

Självsäkra satsningar kräver stor ekonomisk medvetenhet. Med kontinuerlig översyn av samtliga verksamheters ekonomi, effektiviseringar där det är möjligt och styrning av medel till kärnverksamheterna får vi resultat. Partille kommuns bokslut för 2013 visar ett plus på 36,3 miljoner kronor och alla nämnder går mot en ekonomi i balans. Inför år 2014 står verksamheterna därför bättre rustade än på länge. Samtidigt tyder tecken på att konjunkturen är på väg uppåt.

All utbildning under ett tak

2013 samlade vi utbildning för alla åldrar under samma "tak" inom utbildningsförvaltningen. Det ger oss stora möjligheter att skapa ett gränslöst utbyte av lärande. Det ökar också vår flexibilitet när fler barn ska få plats i förskolan och skolan.

I år tar vi tag i skolutvecklingen i Partille centrum. Här planeras för ett kultur- och utbildningscentrum i regional toppklass med en ny förskola, ny grundskola och modernt gymnasium som samverkar och delar ytor med bibliotek, kulturskola, ungdomens hus och andra aktörer inom utbildning och näringsliv.

Mitt i det goda livet

Det ska vara gott att leva i Partille hela livet. 2013 påbörjades ombyggnaden av Forellen-huset för att skapa fler äldreomsorgsplatser i centrum. Eftersom antalet äldre ökar, planeras liknande projekt i andra delar av kommunen. Fler boenden för personer med funktionsnedsättningar planeras också.

Efter dialog med partilleborna under 2013 tar vi fram ett förslag till ny översiktsplan för Partille kommun, Översiktsplan 2035, där sociala frågor inom samhällsplaneringen, som integration, hälsa och trygghet, lyfts fram.

Vi vill också tillvarata Partilles gröna värden. I centrum, på båda sidor av Sävveån, planeras en ny stadspark med rum för alla. Elever från Porthälla gymnasium har varit involverade i att ta fram planerna som en del av sin undervisning. Och vid Jonserefs herrgårdsområde arbetar kommunen för att skapa ett av regionens främsta besöksmål.

Välkommen till framtidens Partille!

Stefan Svensson (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunens uppdrag

Många av kommunens ansvarsområden styrs av kommunallagen och annan speciallagstiftning medan andra är frivilliga. Organisationen och sättet som valts för att bedriva verksamheten varierar från kommun till kommun.

Kommunen har enligt lag ansvar för:

Barnomsorg och förskoleverksamhet

Biblioteksverksamhet

Offentliga skolväsendet för barn och ungdom

Socialtjänst

Vård och omsorg för äldre och funktionshindrade

Hälso- och miljöskydd

Plan- och byggfrågor

Renhållning och avfallshantering

Vatten och avlopp

Räddningstjänsten

Ordning och säkerhet

Kommunstyrelsen 2013

Bakre raden:

Linda Fröberg (M)

Margareta Lewander (M)

Bert Nygren (KD)

Stefan Svensson (M) ordförande

Marianne Ahlborg (FP)

Främre raden:

Arne Ohlsson (S)

Susanne Arvidsson (S)

Jenny Svanergren (MP)

Eva Carlsson (S) vice ordförande

Infällda:

Lars-Inge Stomberg (M)

Lasse Selander (V)

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna samt Centerpartiet bildar tillsammans den politiska majoriteten.

Parti	Mandatfördelning 2013	Gruppledare
 Moderaterna	17	Lars-Inge Stomberg
 Socialdemokraterna	13	Arne Ohlsson
 Folkpartiet	6	Marianne Ahlborg
 Miljöpartiet	5	Jenny Svanergren
 Vänsterpartiet	3	Lasse Selander
 Centerpartiet	2	Anna Strand
 Kristdemokraterna	2	Niclas Asteberg
 Sverigedemokraterna	2	Fredrik Eriksson
 Sveriges Pensionärers Intresseparti	1	Bengt-Olof Schmidt
Totalt	51	

Vision och mål

Styrning och uppföljning i Partille kommun görs utifrån tre perspektiv: brukare, personal och ekonomi. Fullmäktige har för samtliga perspektiv fattat beslut om vision, kommunövergripande mål samt verksamhetsidé.

På väg att förverkliga Vision 2020

Partille kommuns vision, som antogs 17 juni 2008, har som målbild "Partille – mitt i det goda livet". Visionen ska uppnås genom att fem övergripande mål uppfylls:

Medveten samhällsplanering

Livslångt lärande

God omsorg och livskvalitet

Stimulerande kultur och fritid

Uppmuntrande företagsklimat

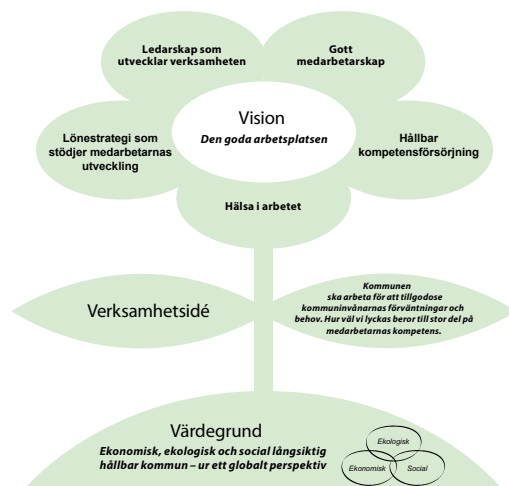
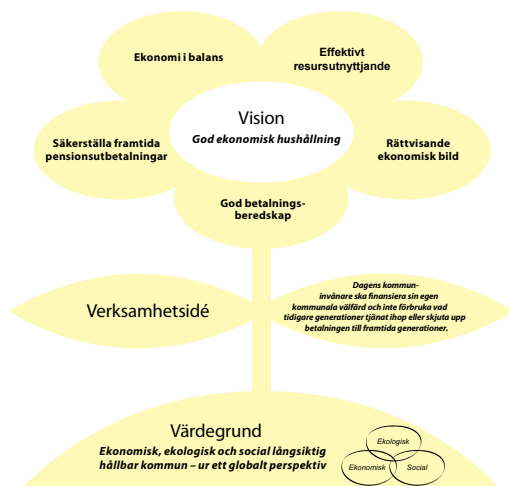
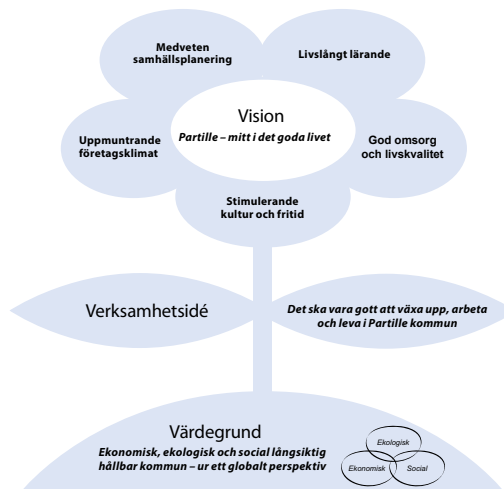
Dessa mål är övergripande för hela kommunen. För att förverkliga dem arbetar kommunens nämnder fram delmål med utgångspunkten "Hur kan vi inom vårt verksamhetsområde bidra till att de övergripande målen uppfylls?"

Med utgångspunkt från kommuninvånarna

Visionen "Partille – mitt i det goda livet" utgår från ett kommuninvånarperspektiv och innebär att man i Partille lever mitt i Göteborgsregionen, med närhet till både storstad och natur.

Eftersom kommunen är liten till ytan, har man också nära till både kommersiell och offentlig service, som bidrar till bra förutsättningar för ett gott liv, liksom närheten till naturen och en bra boendemiljö. Kommunens nämnder har i uppdrag att besluta om delmål inom de olika perspektiven för att kommunens övergripande mål ska nås.

För samtliga perspektiv finns en gemensam värdegrund: "Ekonomisk, ekologisk och social långsiktig hållbar kommun – ur ett globalt perspektiv."

Vår värdegrund: för en långsiktigt hållbar kommun – ur ett globalt perspektiv

Vår värdegrund innebär att vi i allt utvecklingsarbete har ett synsätt som ska säkerställa att den nuvarande generationens behov kan uppfyllas utan att kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov äventyras. Det globala perspektivet innebär att vi tar ansvar för hur våra handlingar påverkar världen utanför kommunens geografiska gränser, samt hur vi påverkas av omvärlden.

Ekonomisk hållbar kommun

I ett hållbart samhälle erbjuder kommunen på kort och lång sikt en bra och likvärdig service till invånarna i kommunen. Dagens kommuninvånare finansierar sin egen kommunala välfärd och varken förbrukar vad tidigare generationer tjänat ihop eller skjuter upp betalningen till framtida generationer. En stabil och sund ekonomi möjliggör genomförandet av övriga mål.

I ett hållbart samhälle växer ekonomin genom att vi effektiviserar och omprioriterar användandet av resurser. Ett hållbart samhälle bygger på ett starkt och utvecklat näringsliv och en positiv ekonomisk tillväxt som ger partilleborna ekonomisk trygghet. En växande ekonomi innebär att det blir mer att fördela.

Ekologisk hållbar kommun

Partille kommun tar ansvar för att bevara och förbättra en god livsmiljö för människan och annat levande, nu och för kommande generationer. Vi förvaltar naturen och dess resurser väl samt begränsar vår påverkan på klimatet.

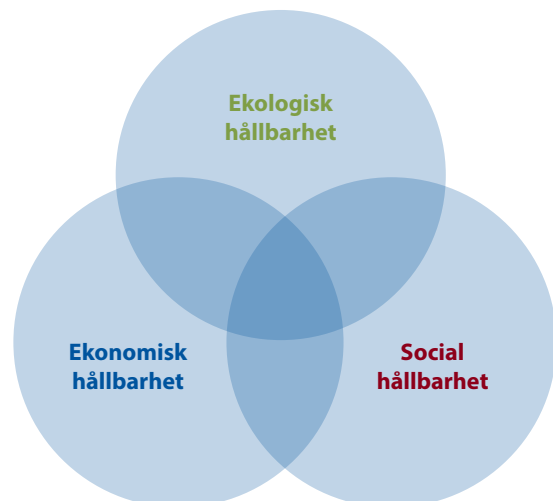
För att begränsa vår påverkan på klimatet måste framförallt halten av växthusgaser i atmosfären stabiliseras på en lägre nivå. För att nå ett ekologiskt hållbart samhälle krävs utveckling inom områden för bl.a. transport och energianvändning. Kommunens energiplan behandlar områdena produktion och användning av el och energi, transporter samt planering och byggande.

Utöver kommunens arbete bedrivs också ett aktivt miljöfrämjande arbete av föreningar, organisationer, företag och privatpersoner.

Social hållbar kommun

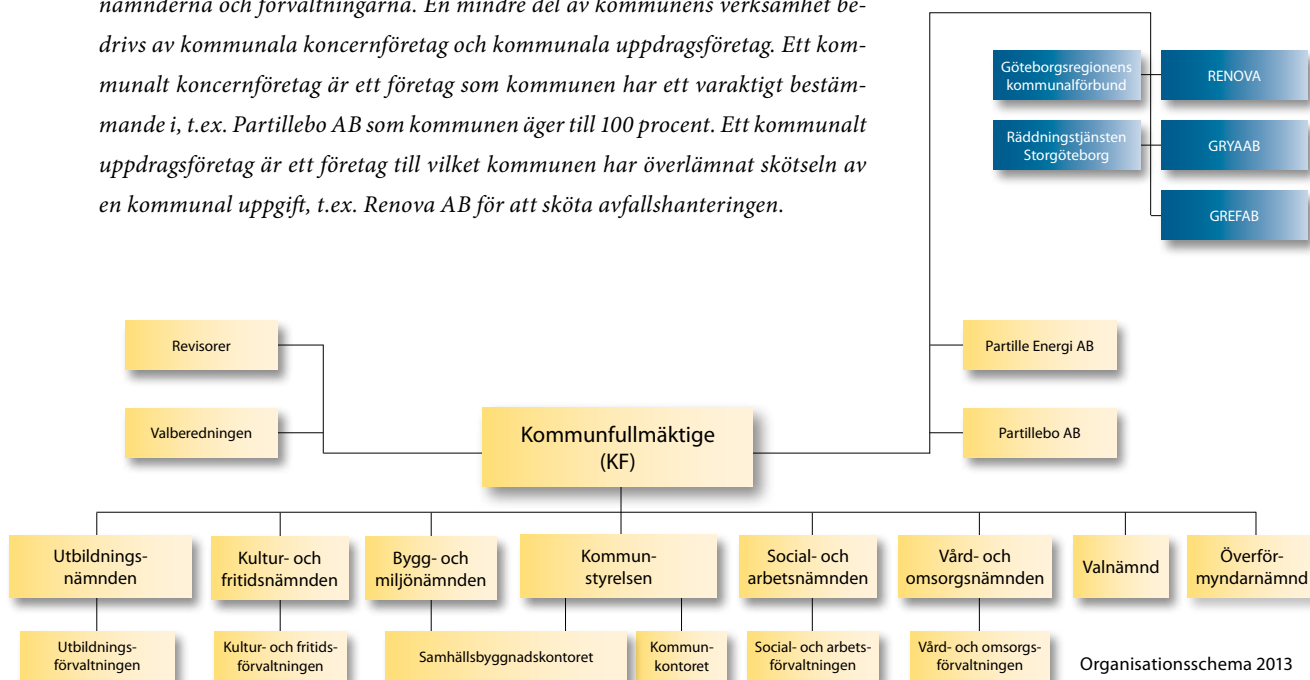
Ledorden för vad som utmärker ett hållbart samhälle ur ett socialt perspektiv kan vara många. Utifrån en demokratisk värdegrund där social och ekonomisk trygghet, delaktighet och hälsa är ledstjärnor kan ett socialt hållbart samhälle byggas. Utbildning och arbete är exempel på helt nödvändiga faktorer för att delaktighet och ekonomisk trygghet ska kunna säkerställas. Partille strävar efter ett samhälle där alla människor, oavsett kön, ålder, ekonomiska förutsättningar, kulturell eller etnisk tillhörighet har samma möjligheter till det goda livet.

Kommunen arbetar för att tillgodose invånarnas behov och förväntningar. För att lyckas med det är medarbetarnas kompetens av stor vikt. En hållbar organisation bygger på en god arbetsmiljö och trivsel samt att vi kan behålla och utveckla bra medarbetare. ”Den goda arbetsplatsen” är visionen för kommunens personalpolitiska målsättningar.

Vår organisation

Den största delen av Partille kommuns verksamhet bedrivs via de kommunala nämnderna och förvaltningarna. En mindre del av kommunens verksamhet bedrivs av kommunala koncernföretag och kommunala uppdragsföretag. Ett kommunalt koncernföretag är ett företag som kommunen har ett varaktigt bestämmande i, t.ex. Partillebo AB som kommunen äger till 100 procent. Ett kommunalt uppdragsföretag är ett företag till vilket kommunen har överlämnat skötseln av en kommunal uppgift, t.ex. Renova AB för att sköta avfallshanteringen.

KONCERNFÖRETAG

Partillebo AB är ett allmännyttigt fastighetsbolag som helt ägs av Partille kommun. I bolagskoncernen ingår ägande och förvaltning av bostäder samt kommunala och kommersiella fastigheter. Partillebo AB äger och förvaltar en väsentlig del av kommunens verksamhetslokaler.

Partille Energi AB som bildades i december 1999, ägs till 50 procent av Partille kommun och till 50 procent av Göteborg Energi AB. Partille Energi sköter produktion och distribution av fjärrvärme och gas i Partille kommun. Elnätet ägs av Partille Energi Nät AB som är ett helägt dotterbolag till Partille Energi.

KOMMUNALA UPPDRAGSFÖRETAG

Göteborgsregionens Fritidshamnar AB, Grefab, är ett bolag som bildades 1973 med kommunerna Göteborg, Mölndal, Partille och Ale som delägare. Grefab ska verka för att tillgodose behovet av fritidsbåtsplatser och därtill hörande service för boende i ägarkommunerna.

Gryaab AB svarar för reningen av avloppsvattnet i Göteborgsregionen. Bolaget ägs tillsammans av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille.

Renova AB är ett miljöföretag inom avfall och återvinning. Bolaget ägs tillsammans av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Tjörn, Stenungsund och Öckerö.

Räddningstjänsten i Storgöteborg är ett kommunalförbund (räddningstjänstförbund) bestående av Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille och Lerum.

Göteborgsregionens kommunalförbund, GR, är ett kommunalförbund i Västsverige, bildat 1995. GR består av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn, Öckerö, Alingsås och Lilla Edet. GR:s uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen.

Så här användes skattepengarna 2013

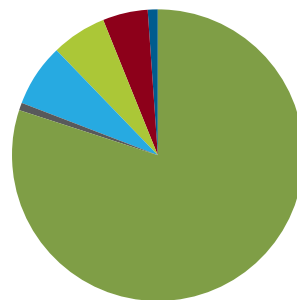
Av varje hundralapp som medborgarna i Partille kommun betalade in i skatt till kommunen 2013 användes 51 kronor till utbildning och barnomsorg. 34 kronor användes till verksamhet för äldre och funktionshindrade samt sociala insatser, medan fem kronor gick till infrastruktur/kollektivtrafik, fyra kronor till fritid/kultur och sex kronor till kommungemensamma kostnader. Av varje intäkts-hundralapp utgjorde 80 kronor skatteintäkter och utjämningsbidrag, 13 kronor avgifter och bidrag, en krona finansiella intäkter samt sex kronor försäljning och övriga intäkter.

	Verksamhet	Bokslut 2013
	Grundskola	27,54
	Barnomsorg	13,55
	Gymnasieutbildning	8,91
	Vuxenutbildning	0,75
	Vård och omsorg för äldre	18,17
	Verksamhet för funktionshindrade	8,91
	Sociala insatser för barn, ungdomar och vuxna	4,90
	Ekonomiskt bistånd	1,55
	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för arbetslösa	0,36
	Infrastruktur, samhällsplanering, gator och miljö	4,99
	Särskild kollektivtrafik (färdtjänst)	0,20
	Räddningstjänsten	1,06
	Fritidsverksamhet för ungdomar	2,37
	Bibliotek och kulturverksamhet	1,89
	Kommungemensamma kostnader och politisk verksamhet	4,84

Skattesats	2013	2012
Partille	19,96	19,96
Mölnadal	20,26	20,26
Öckerö	20,76	20,76
Lerum	20,65	20,65
Härreda	20,62	20,62
Kungsbacka	21,33	21,33
Göteborg	21,12	21,12
Kungälv	21,44	21,44
Medel i Västra Götaland	21,19	21,19

Partille kommun har lägst skattesats av kommunerna i Västra Götaland.

Så här finansierar kommunen sin verksamhet

- 80 % Skatteintäkter och utjämningsbidrag
- 1 % Finansiella intäkter
- 7 % Avgifter
- 6 % Bidrag
- 5 % Försäljning
- 1 % Övriga intäkter

Partille i förändring

Partille är redan på god väg mot målet att befolkningen i kommunen ska vara 40.000 invånare år 2020. För att möta de behov som fler invånare har krävs planering inom en rad områden i kommunens verksamheter.

Partille är idag en förstad till Göteborg. Göteborgsregionens befolkning ökar kraftigt, och det senaste året ökade Partilles befolkning med 312 personer eller cirka 0,9 procent. När invånarna blir fler ökar kraven på många av kommunens verksamheter. Eftersom många av de nyinflyttade är barnfamiljer med små barn pågår bland annat en kraftfull utbyggnad av förskoleverksamheten. Förutom fler bostäder planeras för helt nya möjligheter till lärande och för bättre förutsättningar för handel på hemmaplan.

Förnyat centrum med ny stadsdel

För att dagens och framtida kommuninvånare ska kunna välja hur de vill bo, skapas möjligheter till byggande av 300–350 bostäder varje år i olika upplåtelseformer och i olika delar av kommunen. Genom hela centrala Partille löper Gamla Kronvägen. Vägen är något av den röda tråden i utvecklingen av Partilles stadskärna från väst till öst och ska utformas till en stadsgata.

Partille Port planeras på tomten där bland annat Darosfabriken låg. Det innebär en förlängning av centrum österut med flera kvarter för bostäder, handel, kontor och även Partille Arena. Den nya stadsdelen ska utvecklas till en levande och inbjudande entré till Partille. I sammanhanget är Partille Arena ett viktigt landmärke – och i sig en levande mötesplats mitt i centrum.

Fabriksområdet i Jonsered utvecklas

Jonsereds fabriker är en unik industriell miljö, naturskönt belägen vid Sävån och sjön Aspen. Tillsammans med fabrikenas ägare Hantverkslokaler i Göteborg AB vill Partille kommun rusta upp och blåsa nytt liv i området kring fabriken. För området finns ett framtaget planprogram som är det första steget i processen att ta fram en detaljplan. Syftet med planprogrammet är att undersöka möjligheterna att rusta upp och utveckla Jonsereds fabriksområde med bostäder och verksamheter liksom med kommunal och kommersiell service.

Under våren 2013 har Partille kommun hållit tre möten tillsammans med representanter från Jonsereds boendeförening för att diskutera framtida lösningar på de viktigaste frågorna som rör hur Jonsered kan och får utvecklas. Temat för de tre mötena har varit trafik, natur och miljö samt kulturmiljön kontra nybyggnation i Jonsered.

Ombyggnationen av Vallhamra Torg har bland annat skapat 200 lägenheter i form av bostadsrätter, och i omlandsområdet har byggnation av nära 100 nya hyreslägenheter påbörjats. I Öjersjö färdigställdes området Öjersjö Lycka. Fler bostäder planeras i den delen av kommunen.

Ett nytt kultur- och utbildningscentrum

– en helt ny lärmiljö

Utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen samt ytterligare aktörer planerar nu intensivt det nya utbildningsnavet i centrala Partille. Ett nytt kultur- och utbildningscentrum kommer att inrymma förskola, grundskola, gymnasieskola med tydlig inriktning mot idrott och musik, vuxenutbildning och kulturskola i samarbete med andra utbildare från olika områden i samhället.

Denna nya lärmiljö ska utmana traditionella strukturer för utbildning och lärande och visa på nytt synsätt och ny kultur. Det ska också vara flexibelt och lätt att ställa om i olika konjunkturen. Modern teknik ska underlätta alla former av utbildning inom kultur- och utbildningscentrum.

Utbyggd handel

Förutsättningarna för ökad handel i kommunen har setts över, och inom en snar framtid kommer ett bredare utbud av olika typer av varor att bli verklighet på hemmaplan.

I samband med den planerade utbyggnaden av Allum köpcenter på ca 10 000 kvm kommer även en omdaning av miljön vid Kyrktorget att ske.

I planerna för Partille Port ingår möjligheter till så kallad volymhandel när KF fastigheter bygger ca 30 000 kvm handel.

Ombyggnationen av Vallhamra Torg har skapat bättre förutsättningar för lokal handel.

Ekonomiskt hållbar kommun

Årets resultat blev positivt för kommunen som helhet, för nämnderna och för kommunens bolag. Kommunens överskott blev 36,3 mnkr. Till detta bidrog att skatteintäkterna blev 4,9 mnkr högre än beräknat. Nämndernas överskott på 13,6 mnkr innebar att minusresultatet från 2012 vänts till ett plus, främst genom ett lyckat effektiviseringsarbete inom nämnderna. Överskotten inom samhällsbyggnadsfunktionerna är till viss del ett resultat av att det byggs mycket i kommunen. Partillebos investeringar i nya lägenheter och lokaler visar sig i det förbättrade resultatet för vårt kommunala bostadsbolag. Den fortsatta expansionen i Partille, bestående av nybyggnation i Partille Centrum och inflyttning som ger ökat behov av fler platser inte minst i förskola och skola, innebär ett tryck på den kommunala ekonomin. Löpande utgifter ska finansieras utan lån, vilket däremot delvis kommer att behövas vid omfattande byggnation.

KOMMUN

Kommunens resultat år 2013 uppgår till 36,3 mnkr, således **ett positivt resultat trots en lågkonjunktur**. Till det positiva resultatet bidrar en rad händelser av engångskaraktär; bl.a. ingår jämförelsestörande poster med 15,1 mnkr, delvis till följd av återbetalning från Afa-försäkring, se not 3. Även i vissa verksamheter har **händelser av engångskaraktär** bidragit, t.ex. ökade bygglovsintäkter. Under 2012 gjorde nämnderna för första gången på länge ett underskott. **Med årets resultat har vi åter ett överskott**, nu med 13,6 mnkr. Att nämnderna åter lämnar ett överskott beror på ett intensivt arbete med att **se över och anpassa verksamheten** till ramen. Ett negativt resultat redovisas av utbildningsnämnden (-3,3 mnkr) samt vård- och omsorgsnämnden (-2,7 mnkr). Samhällsbyggnadskontoret gör under 2013 ett stort överskott (9,8 mnkr), framför allt beroende på **högre planintäkter** och lägre kapitalkostnader än beräknat. Mark- och exploateringsenheten gör ett resultat på + 28,4 mnkr, vilket är 1,5 mnkr över budget. Liksom förra året gör Social- och arbetsnämnden samt Kultur- och fritidsförvaltningen ett bra resultat: + 2,5 mnkr respektive +2,3 mnkr. **Kommunens skatteintäkter blev 4,9 mnkr högre än budgeterat.**

De närmsta åren kommer att innebära en **ekonomisk utmaning** på flera sätt. Partille är en **växande kommun**, vilket ställer krav på kommunal service av god kvalitet till fler personer. Med tanke på den svaga konjunkturen är det därför troligt att kostnaderna kommer att öka mer än skatteintäkterna. **Investeringsstakten under de närmsta åren kommer att vara hög**, vilket ställer högre krav på likviditetsplanering. Målsättningen är att finansiera utbyggnaden av kommunal service och stora infrastrukturprojekt i så stor utsträckning som möjligt utan att behöva låna pengar. Eftersom det rör sig om **stora projekt** finns dock ett behov av att delfinansiera utbyggnaden med lån. En kontrollerad kostnadsökning i samband med att kommunen växer ger **goda förutsättningar för en ekonomi i balans på lång sikt.**

KONCERN

Det ekonomiska resultatet för koncernen (Partille kommun, Partillebo AB samt Partille Energi AB) **uppgår till 135,7 mnkr**. Resultaten för bolagen separat och efter skatt är 89,7 mnkr för Partillebo AB respektive 21,5 mnkr för Partille Energi AB. Partillebo AB ökade sina hyresintäkter under året med ca 21 mnkr. Ökningen beror bland annat på **utökat antal lägenheter och lokaler**. Den genomsnittliga hyreshöjningen för lägenheter blev 1,95 procent för året. **Under 2013 har Partillebo AB investerat för ca 300 mnkr**. Flera stora projekt har påbörjats, bl.a. **Partille Arena** och om- och tillbyggnationen av Gymnasieklustret/Kulturum samt att flera skolor har byggts om. För **Partille Energi AB** var 2013 ett **gynnsamt år**, vilket främst beror på att inledningen av året var förhållandevis kall och verksamheten har fungerat förhållandevis väl.

Under de kommande åren fortsätter expansionen i Partille. Med hjälp av **samverkan och helhetssyn i samhällsplaneringen** kan en balanse-rad ekonomi tryggas även fortsättningsvis. Inriktningen mot **tydligare koncernfokus** mellan framförallt Partille kommun och Partillebo AB kommer att fortsätta under kommande år, vilket bidrar till en **än mer kostnadseffektiv kommunal verksamhet**. Stora investeringsprojekt pågår inom hela koncernen de närmsta åren med bland annat **ombyggnation av centrala Partille** samt nya exploateringsområden. Samtliga av koncernens bolag är berörda i dessa projekt i olika aspekter.

OMVÄRLD

Den svenska ekonomin har under 2013 haft en **fortsatt svag utveckling**. Den främsta orsaken till den svaga utvecklingen är fortsatta problem inom exportindustrin. Däremot har de inhemska delarna av ekonomin klarat sig bättre. Inflationstakten var 0,1 procent, vilket är oförändrat jämfört med samma period förra året. **Under 2014 förväntas dock tillväxten öka något**. Det är framförallt positiva signaler från omvärlden samt en ökning av den inhemska efterfrågan som bidrar till att tillväxten ökar nästa år. Det är såväl investeringar som hushållens konsumtion som bidrar till att den svenska ekonomin förväntas växa under 2014. Trenden med en ökad sysselsättning i Sverige fortsatte under 2013 medan arbetslösheten i december var 7,5 procent, vilket i princip är oförändrat jämfört med samma period föregående år.

Flertalet bedömare tror på en **något ökad tillväxt under 2014** följt av en **dämpad tillväxt under 2015**. Anledningen till att tillväxten minskar redan 2015 är att hushållens konsumtionstakt minskar till följd av **höjd styrränta** samt att **exporttillväxten hålls tillbaka** på grund av fortsatta problem i omvärlden. Antalet sysselsatta bedöms öka även de kommande åren, arbetslösheten faller dock långsamt och väntas även mot slutet av 2015 ligga på runt 7 procent. SKL gör bedömningen att **många kommuner står inför en tuff ekonomisk situation**, med stort investeringsbehov samt att de demografiska behoven ökar. Det blir fler barn i skolåldern samt fler äldre vilket medför att trots ökade skatteintäkter, kommer flera kommuner att behöva anpassa sin verksamhet för att nå upp till ”god ekonomisk hushållning”, nämligen 2 procent av skatter och generella bidrag.

FINANSIELLA NYCKELTAL – KOMMUNEN

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING					
	2009	2010	2011	2012	2013
Antal invånare (st)	34 382	35 084	35 518	35 837	36 149
Antal anställda med månadslön (st)	2 581	2 593	2 693	2 695	2 627
Skattesats kommunen (%)	20,49	20,49	20,39	19,96	19,96
regionen (%)	10,45	10,45	10,45	10,88	11,13
Totalt (%)	30,94	30,94	30,84	30,84	31,09
EKONOMI I BALANS - FINANSIELLA NYCKELTAL (%)					
	2009	2010	2011	2012	2013
Årets resultat enligt RR (mnkr)	45,2	90,4	88,0	35,9	36,3
Resultatutjämningsreserv	0,0	-60,0	-8,0	0,0	-25,0
Avgår reavinst (mnkr)	-22,2	-24,7	-0,9	-14,7	15,0
Balanskravsresultat (mnkr)	23,0	5,7	79,1	21,2	26,3
Budgetföljsamhet, verksamhetens nettokostnader	3,8	-1,9	3,8	5,9	1,3
Verksamhetens kostnad/skatteintäkter och statsbidrag	95,5	94,6	96,1	100,5	97,0
Avskrivningarnas/skatteintäkter och statsbidrag	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5
Finansnettot/skatteintäkter och statsbidrag	-1,3	-1,3	-1,3	-3,3	-0,7
Nettokostnadsandel av skatteintäkter	96,9	95,9	97,3	99,7	97,4
Självfinansieringsgrad (nettoinvesteringar)	216,7	222,2	192,9	173,2	112,0
Avskrivningar/nettoinvesteringar	98,7	61,8	51,2	91,8	61,1
GOD BETALNINGSBEREDSKAP					
– FINANSIELLA NYCKELTAL (%)					
	2009	2010	2011	2012	2013
Soliditet	66,0	68,2	72,3	68,9	69,3
Kassalikviditet	122,9	162,7	257,1	217,4	228,4
Borgensåtagande/verksamhetskostnad	71,7	76,8	76,6	62,9	68,0
SÄKERSTÄLLA FRAMTIDA PENSIONSUTBETALNINGAR					
– FINANSIELLA NYCKELTAL					
	2009	2010	2011	2012	2013
Totala pensionsförpliktelser, inkl. löneskatt (mnkr)	708,3	764,1	845,2	862,9	927,1
Finansiella pensionstillgångar, marknadsvärde (mnkr)	-172,7	-180,5	-233,9	-245,2	-253,0
Finansiella pensionstillgångar, bokfört värde (mnkr)	-177,2	-24,0	-220,4	-236,7	-233,6
Återlånade medel, ej finansierad pensionsförpliktelse (mnkr)	535,6	583,7	611,3	617,7	674,1
Årets resultat/eget kapital %	6	11	10	4	4
Koncernresultat/eget kapital %	12	4	4	4	4
Investeringsvolym/nettokostnader %	3	4	5	4	4

Total pensionsskuld består av avsättningar för pension och garantipensioner samt ansvarsförbindelser för pensionsförpliktelser och löneskatt. Finansiella nyckeltal är justerade åren 2010 och 2011 med 60 mnkr respektive 8 mnkr. Fullmäktige har under 2013 beslutat att avsätta 68 mnkr från 2010 och 2011 till resultatutjämningsreserven och i samband med det beslutet upplösa konjunkturalansfonden.

Nettokostnadsandel Nettokostnadsutvecklingen speglar hur stor del av skatteintäkter och generella statsbidrag som den löpande driftsverksamheten förbrukat, det vill säga resultatet exklusive jämförelsestörande poster. Inom den kommunala sektorn brukar man tala om en nettokostnadsandel runt 98 procent som riktlinje vid en förenklad bedömning av hur en kommun förhåller sig till god ekonomisk hushållning. Under 2013 var nettokostnadsandelen 97,4 procent, vilket är en klar förbättring jämfört med 2012, då nettokostnadsandelen låg på 99,7 procent.

Budgetföljsamhet – Verksamhetens nettokostnader

Under 2011 och 2012 var verksamhetens nettokostnader högre än skatteintäkterna och generella statsbidrag, men under 2013 bromsades nettokostnadsutvecklingen upp. Verksamhetens nettokostnader ökade med 1,3 procent jämfört med 2012, vilket är en lägre ökningstakt än de 2,7 procent som utgör snittet de senaste fem åren. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 4,5 procent, vilket är lägre än den genomsnittliga ökningen för skatterna de senaste fem åren.

Soliditet Soliditet är ett mått på den finansiella styrkan på lång sikt. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med skattemedel. Ju högre soliditeten är desto bättre utgångsläge har kommunen för att hantera ekonomiska nedgångar. I bokslutet 2013 uppgår soliditeten till 69,3 procent, vilket är en marginell förändring jämfört med 2012.

Kassalikviditet Kassalikviditet är ett mått på hur god kommunens betalningsberedskap är. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts. Mellan 2012 och 2013 förbättrades kommunens kassalikviditet med 11 procentenheter från 217 procent till 228 procent.

Självfinansieringsgrad Självfinansieringsgrad är ett mått på hur stor del av årets anskaffning av anläggnings- och omsättningstillgångar som finansierats med egna medel, det vill säga årets resultat plus avskrivningar delat med årets nettoinvesteringar. Självfinansieringsgraden bör ligga runt 100 procent för att undvika att externt kapital behöver tillskjutas för att täcka kommunens investeringar. Kommunens självfinansieringsgrad 2013 ligger på 112 procent, vilket är en nedgång jämfört med tidigare år. Under 2013 påbörjades många investeringsprojekt och under de närmaste åren kommer en kraftig ökning av investeringsvolymen ske, vilket sannolikt innebär en självfinansieringsgrad under 100 procent.

Balanskravsresultat Enligt kommunallagen ska avstämning göras för att se om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna. I den så kallade balanskravsutredningen visas om kravet är uppfyllt. Årets resultat justeras med bland annat effekten av reavinst/rea-

förluster vid försäljning. Under 2013 beslutade fullmäktige att införa en resultatutjämningsreserv (RUR). Resultatutjämningsreserven möjliggör att medel från reserven får disponeras i balanskravsutredningen, under förutsättning att skatteunderlaget är svagt och att man redovisar ett negativt resultat efter balanskravsjusteringar.

2013 reserveras 25 mnkr till RUR. Totalt uppgår RUR till 93 mnkr.

Borgensåtagande Kommunens borgensåtaganden uppgår vid årsskiftet till 1 379,2 mnkr. Jämfört med föregående år har borgensåtagandena minskat med 129,9 mnkr. Det huvudsakliga borgensåtagandet riktar sig främst gentemot Partillebo. Kommunens åtaganden bedöms inte i dagsläget innebära någon förlustrisk.

Framtida pensionsutbetalningar Pensionsutbetalningarna ökar för varje år och består till största delen av utbetalningar som finns i ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998. Dessa utbetalningar kommer att vara både resultat- och likvidpåverkande med en topp omkring 2020. Ansvarsförbindelsen för pensionsförmåner intjänade före 1998 uppgår inklusive löneskatt till 804,5 mnkr.

Avsättningen till den förmånsbestämda ålderspensionen uppgår till 88,5 mnkr och har under 2013 ökat med 21,3 mnkr, varav 10,5 mnkr beror på förändringar i diskonteringsräntan. I pensionskultsberäkningen ingår även avsättning för särskilda avtals- och visstidspensioner.

Kommunen har en pensionsportfölj där marknadsvärdet vid årsskiftet uppgick till 253 mnkr och det bokförda värdet till 233,6 mnkr. Pensionsportföljens syfte är att till viss del finansiera pensionsutbetalningar för pensionsförmåner intjänade före 1998. Kommunens mål är att pensionsutbetalningar ska finansieras med egna medel.

FINANSIELLA NYCKELTAL FÖR SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

%	2009	2010	2011	2012	2013
RESULTAT - KAPACITET					
Verksamheten/skatteintäkter och statsbidrag	80,1	83,2	78,7	85,0	76,4
Planerad avskrivning/skatteintäkter och statsbidrag	7,9	7,7	8,5	4,3	12,3
Finansnettot/skatteintäkter och statsbidrag	0,7	1,6	6,4	2,3	3,2
Nettokostnadsandel	88,7	92,5	93,6	91,5	91,1
Årets resultat/eget kapital	12,0	7,7	6,4	3,5	7,5
Soliditet	42,7	41,8	43,0	41,5	43,4
Soliditet inkl. pensionsskuld	20,4	22,3	22,3	21,9	24,2
Tillgångsförändring	12,7	10,8	3,9	6,1	7,4
Förändring av eget kapital	13,7	8,3	6,8	3,7	8,0
Kassalikviditet	132,2	151,7	228,1	114,7	125,6
Rörelsekapital/omsättning	6,2	10,4	18,5	5,2	8,9

Nyckeltalen för år 2010 och 2011 är korrigerade till följd av rättelse av fel. Det egna kapitalet har korrigerats med 60 mnkr (2010) och 8 mnkr (2011).

Finansiella nyckeltal har korrigerats på grund av att Partillebo har anpassat sin redovisning till K3.

Ekologiskt hållbar kommun

Kommunens strävan efter att bli en ekologiskt hållbar kommun består av egna åtgärder, reglering av aktiviteter i kommunen, möjliggörande för medborgarna att agera miljövänligt och regional samverkan. Under året har kommunfullmäktige av de 16 nationella miljömålen antagit sex lokala mål, de mest relevanta för vår kommun. En åtgärd som infördes under hösten är att samla in matavfall och av detta producera biogas och gödningsmedel. En ny energiplan har antagits under året. Byte av kvicksilverlampor i belysning utomhus till energisnålare lampor har påbörjats. Planering för ökade nederbördsmängder och utbyggnad av kollektivtrafiken pågår. Glädjande är att kommunens lokaler, som ägs av Partillebo, nästan helt värms med fjärrvärme, värmepumpar och solenergi. Partillebos elförbrukning kommer till nästan hälften från de egna vindkraftverken, resten är vattenkraft. Kommunen samverkar inom det västsvenska paketet, som med utbyggnad av vägsystemet och kollektivtrafiken ska minska trängseln och förbättra miljön i regionen.

	KOMMUN	KONCERN	OMVÄRLD
KORT SIKT	<p>Av de 16 nationella miljömålen har Partille kommunfullmäktige antagit sex lokala mål. Åtgärdsarbete pågår inom dessa områden. Några av målområdena är begränsad miljöpåverkan, giftfri miljö och god bebyggd miljö. Ett av målen innebär att öka insamlingen av matavfall. Införandet av en sådan insamling genomfördes under hösten 2013. Istället för att förbrännas ska matavfallet genom en process omvandlas till biogas och gödningsmedel. Energiplan Partille, som antogs av fullmäktige under året och innehåller en kartläggning av kommunens energisituation, samt mål och åtgärder för begränsad energianvändning inom områdena transporter, planering och byggande samt energiproduktion och energianvändning. Med syftet att minska elförbrukningen kopplad till gatubelysning har under 2013 drygt 700 belysningspunkter med kvicksilver bytts ut mot LED, halogen och högtrycksnatrium. Arbetet med införande av mer miljövänliga belysningskällor kommer att fortgå till år 2015.</p>	<p>Partille kommuns verksamheter bedrivs i lokaler hyrda av koncernbolaget Partillebo AB. Gemensamt verkar organisationerna för produktion av lokaler och bostäder med resurssnål energiförbrukning. Bolagets verksamhet bedrivs med minsta möjliga miljöbelastning, t.ex. miljöanpassade byggmaterial, transporter och återvinning/återanvändning. Nära 100 procent av uppvärmningen sker med fjärrvärme, värmepumpar eller solenergi. Belysningen är närvaro-styrd i 75 procent av alla lokaler. Drygt 40 procent av elförbrukningen i Partillebos lokaler kommer från företagets två vindkraftverk, resten är vattenkraft. Under 2013 färdigställdes bostadsområdet Öjersjö Lycka, bolagets första lågenergiprojekt, där byggnaderna bland annat värms upp via bergvärmepumpar. Alla byggnader har inventerats och sanerats enligt myndighetskrav avseende miljöfarliga ämnen, t.ex. PCB, radon och asbest.</p>	<p>För att minska trängseln och förbättra miljön samt bidra till finansieringen av Västsvenska paketet infördes trängsel-skatt i Göteborg den 1 januari 2013. Minskad trängsel och förbättrad miljö ska också bidra till att skapa en attraktiv, hållbar och växande region. Tillgång till kollektivtrafik är en avgörande faktor i arbetet med minskade utsläpp från biltrafik. I dag nås samtliga kommunalar av kvartstrafik (avgång var 15:e minut) i högrafik. Samhällsplaneringen i Partille sker utifrån de övergripande målen i K2020 och Göteborgsregionens kommunalförbunds mål om uthållig tillväxt, vilket t.ex. kan innebära att nya bostadsområden placeras i anslutning till befintlig infrastruktur. Kommunen har beviljats 11,5 miljoner i bidrag från Västsvenska paketet för att bygga ny gång- och cykelväg längs Tingsvägen samt en ny cirkulationsplats vid Kung Göstas väg/ Stationsvägen.</p>
LÅNG SIKT	<p>Arbetet med att bryta ned de nationella miljömålen till lokala mål kommer att fortsätta under de närmsta åren. En strategi för att hantera ökande nederbördsmängder samt minska föroreningarna kommer att tas fram. Utvecklingen av kollektivtrafiken fortsätter. I planerandet av nya bostadsområden är närhet till kollektivtrafik en grundläggande målsättning. I detaljplaneringen är en målsättning att minst 90 procent av kommuninvånarna ska ha mindre än 400 meter till en hållplats. När det gäller bostäder kommer Partille kommun att verka för en minskad energianvändning i såväl nya byggnader som i det befintliga beståndet.</p>	<p>Inriktningen på en energiförbrukning som är effektiv och resurssnål får genomslag i alternativa metoder vid nyproduktion av lokaler och bostäder. En allt större andel av energiförbrukningen inom Partillebo AB sker med förnyelsebar energi. För Partille Energi AB krävs bland annat investeringar i elnätet för att möta behoven av förnyelsebar energiproduktion. Partillekoncernen kommer att verka för att fjärrvärme byggs ut i fler kommunalar och för att utveckla ett nät för fjärrkyla.</p>	<p>K2020 är ett samverkansprojekt i göteborgsområdet med syfte att skapa en gemensam framtidsbild som underlag för planering och beslut som leder till att kollektivtrafikens andel av det totala resandet ökar. Målsättningen är att 40 procent av det totala resandet sker med kollektivtrafik år 2025. Flera stora infrastrukturprojekt planeras i Västsverige under namnet "Västsvenska paketet". Satsningarna ska bland annat bidra till att minska trafikens negativa påverkan på miljön och sårbarheten i infrastrukturen. Västsvenska paketet bedöms kosta 34 miljarder kronor. Finansieringen består till 50 procent av statliga medel och till 50 procent av lokala och regionala medel, främst genom trängselavgifter.</p>

Socialt hållbar kommun

Den sociala aspekten på kommunens verksamhet står inför en spännande tid. Inom utbildningssektorn kommer ett nytt kultur- och utbildningscentrum att bli ett för landet unikt kultur- och utbildningscentrum för alla åldrar från förskolebarn via grundskolan och gymnasiet till vuxna mitt i livet och pensionärer. Nya Partille Centrum kommer även att bestå av en ny stadsmiljö med Partille Arena, vars första spadtag togs under året av ett stort antal förskolebarn. Här kommer tusentals personer att strömma igenom varje dag. Under året har flera projekt genomförts bland annat för arbetslösa ungdomar, för trygghet bland barn och unga och i det offentliga rummet, för ungdomar som avbrutit sina studier och inom äldre vården. Den växande befolkningen ökar behovet av förskolor, skolor, äldreboende etc. I arbetet med att utveckla en service med god kvalitet för medborgarna samverkar kommunens nämnder i många projekt. I en påbörjad översiktsplan formas bilden av Partille 2035 – mitt i det goda livet.

KOMMUN

För att förbättra kvaliteten inom äldreomsorgen och den palliativa vården har arbetet med **hälsofrämjande arbetssätt samt kvalitetsregister** fortsatt. Inom den pedagogiska verksamheten startade det så kallade **”Matematiklyftet”** som innebär att ett antal lärare med ansvar för matematikundervisning utvecklar sina förmågor att undervisa i just matematik. Detta sker med hjälp av finansiering från staten liksom inrättandet av **förstelärare och lektorer**. Nio stycken förstelärare har tillsatts i Partille. Projekt Ung Kraft har varit en satsning på att **minska arbetslösheten bland ungdomar** i Partille. Inom projektet erbjuds ett tjugotal ungdomar en **anställning på 75 procent under sex månader** inom någon av kommunens verksamheter. Ett av syftena med projektet är att personerna ska få arbetslivserfarenhet och referenser. För att skapa större trygghet i det offentliga rummet har bland annat **trygghetsvandringar** genomförts vid tre skolor och en **belysningsplan för Partille** tagits fram. **Trygghet i det offentliga rummet** är ett mål vid all fysisk planering. I Björndammen finns nu en **studio för rap och hiphop** som är till för ungdomar och sköts av ungdomarna själva.

Samverkan mellan kommunens nämnder fortsätter för att säkerställa **god kvalitet och service** till kommunens invånare. Förstärkt kundfokus med förbättrad tillgänglighet ska leda till högre kundnöjdhet. **Antalet invånare i kommunen växer** för varje år, och förutom behov av fler skol- och förskoleplatser ökar även behovet av boendeplatser för äldre samt för personer med intellektuella funktionshinder. Under kommande år kommer också **kvalitetsfrågorna inom vård- och omsorgsverksamheterna** att stärkas ytterligare. **Bilden av Partille 2035** växer fram genom arbetet med en ny översiktsplan. Vad som gör Partille till en attraktiv plats att bo på i framtiden är en fråga som ställts i processen till bland annat föräldrar, barn, politiker, företagare och föreningsliv. Trygghet, bostäder, skola, tillgänglighet, fritid, kollektivtrafik och arbete är bara några av de områden som det tyckts till om i processen för att skapa en **gemensam målbild för Partille 2035**.

KONCERN

Samverkan mellan kommunen och Partillebo AB är avgörande i planeringen av ett **hållbart samhälle**. Intensivt arbete med ett flertal detaljplaner med fokus på Partille centrum har pågått de senaste åren. Totalt har elva detaljplaner vunnit laga kraft under 2013, innehållande bland annat **tre förskolor, ett gruppböende och en idrottshall**. Beslut har fattats om en **arena och ca 800 bostäder** i Partille centrum. Ett nytt **Kultur- och utbildningscentrum** växer fram som ett unikt kultur- och utbildningscentrum där flexibla lokaler och modern teknik möjliggör olika utbildningsformer från ett flertal olika aktörer. En trygg och säker miljö för människor i bostadsområden eftersträvas med trygghetsvandringar och förbättrad belysning som exempel på aktiviteter. **Första spadtaget** för både **Partille Arena** och **Vallhamra sportcenter** togs under 2013.

Fortsatt samverkan i samhällsplaneringen är en framgångsfaktor för att Partille även i framtiden ska vara en attraktiv kommun att bo i. **Yttre miljö** kommer fortsatt att vara ett viktigt samarbetsområde i arbetet för social hållbarhet med fokus både på trygghet och säkerhet och på aktiviteter och mötesplatser. **Flera förtätningsprojekt** planeras för att nå målen om nya bostäder i närheten av befintlig infrastruktur och tillgänglig kollektivtrafik.

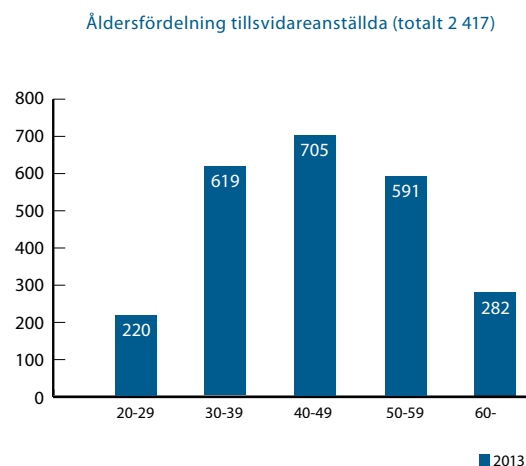
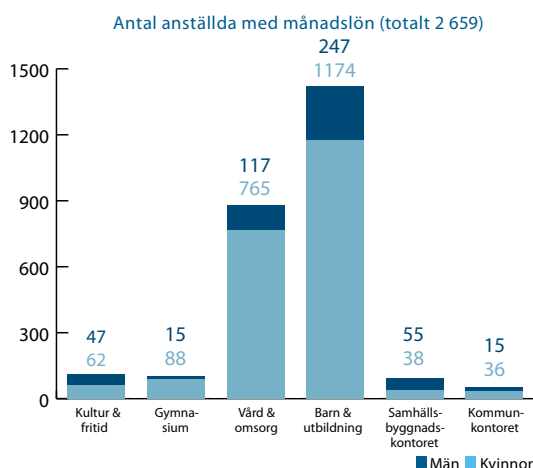
OMVÄRLD

Utvecklingen av Jonsered som besöksmål sker i samverkan med flera aktörer, bland annat Partillebo AB och Göteborgs universitet. Samarbete med föreningen KulturElla har också gett möjligheten till kulturevenemang med fri entré på Herrgårdsscenen i Jonsered under sommaren. Ett **samarbetsavtal mellan polisen och kommunen** har som syfte att förebygga brott och skapa trygghet bland barn och unga i Partille. Samverkan kring barn och ungdomar sker också inom ramen för BUS (Barn, Unga och Samhället) med representanter från bland annat kommunen, polisen och hälso- och sjukvården i Partille. **Kommunens folkhälsoarbete** har tillsammans med ett flertal andra aktörer kunnat erbjuda ett omfattande program genom Hälsoodisken. Med medel från europeiska socialfonden och tillsammans med GR har **projekt Plug-in** pågått och varit mycket lyckosamt. Syftet är att nå **ungdomar som gjort avbrott i gymnasiestudierna** eller avslutat studierna utan kompletta betyg. Projektet kommer att avslutas under 2014, men arbetssättet kommer att fortsätta.

Partille växer och kommer att nå målet **40 000 invånare år 2020**. Inom Göteborgsregionen sker en samverkan kring bostads- och arbetsmarknadsfrågor, vilket ska fördjupas ytterligare. Regionens gemensamma målsättningar innebär **fortsatt befolkningstillväxt, starkt kvalitet** för att bo, leva och verka i regionen samt utveckling av en **långsiktigt hållbar infrastruktur**. Inom ramen för BUS kommer kommunen att ha ett utvecklat samarbete med ett flertal aktörer i samhället omfattande en bredare målgrupp. Socialstyrelsen planerar att implementera en mer **behovsstyrd äldreomsorg** genom riktlinjer för bland annat behovsbedömning, beslutsfattande och bemanning. Dessa riktlinjer kan få stora konsekvenser för den kommunala verksamheten.

Den goda arbetsplatsen

Kommunen ska arbeta för att tillgodose kommuninvånarnas förväntningar och behov. Hur väl vi lyckas beror till stor del på medarbetarnas kompetens.

Ledarskap som utvecklar verksamheten

Kommunens ledarfilosofi bygger på kommunens syn på chef- och ledarskap. Ledarfilosofin ligger till grund för vår övergripande kravprofil och våra lönekriterier för chefer/ledare. I lönerevisionen värderas chefernas prestationer utifrån lönekriterierna. Dessa erfarenheter används även när vi planerar chefsutveckling. Under året har flera nya chefer introducerats i chefsuppdraget.

Gott medarbetarskap

Arbetet med Partilles inre kultur har fortgått under året. Bland annat kan medarbetare individuellt genomföra e-utbildningar. Hittills finns utbildningar om kommunens värdegrund och samverkan samt en ny e-utbildning om kundfokus.

Värdeorden i kulturarbetet är allas lika värde, delaktighet, fokus, ordning, professionalism och ärlighet. Metoder för ett fungerande samverkansavtal har diskuterats.

Nöjd medarbetarindex har mätts i medarbetarenkäten. Kommunen ligger väl till jämfört med andra organisationer vad gäller medarbetarskap, ledarskap, arbetsförutsättningar, information och kunskap. Resultaten är betydligt högre inom utveckling, däremot lägre inom personalens förtroende för kommunledningen.

Hållbar kompetensförsörjning

Kommunen har under året genomfört ett chefs- och ledarämnesprogram till vilket alla fast anställda kunde söka. Intresset var stort, och efter en urvalsprocess genomförde 16 medarbetare programmet. Under 2013 har fyra medarbetare gått GR:s program "Ny som chef".

Under 2013 började 16 nya chefer sina anställningar i kommunen, varav 8 rekryterades externt och 8 internt. 13 var tillsvidareanställningar och 3 var chefsvikariat.

Chefsörligheten är stor. Utöver nya chefer bytte 8 interna chefer chefsuppdrag eller fick sitt vikariat omvandlat till fast tjänst. Ytterligare några chefer bytte verksamhetsområde inom sitt chefsuppdrag. Totalt bytte cirka 25 procent av chefsområdena chef.

Under 2013 slutade 18 chefer sin anställning, varav 7 på grund av pensionering.

Av kommunens 108 chefer (inklusive förvaltningschefer) är 14 chefer (13 procent) över 60 år.

Lönestrategi stöder medarbetarnas utveckling

Lönestrategin är en viktig del i personalpolitiken. Den beskriver hur lönesättningen i organisationen kan bidra till detta, och den ska tydliggöra hur löner och övriga anställningsvillkor kan trygga personalförsörjningen.

Lönestrategin ska också motivera medarbetare att utvecklas genom att lönen differentieras utifrån arbetets innehåll och svårighetsgrad, kvalifikationer och arbetsprestationer.

Lönestrategin ska främja en större lönespridning i yrkesgrupper. Detta ger förutsättningar för löneutveckling och motiverar medarbetare att öka sin kompetens. Lönestrategin ska vara känd av alla anställda, inte minst inför löneöversyn.

Hälsa i arbetet

Flera hälsofrämjande åtgärder har vidtagits. Kommunen har en "2-årsplan för Trivsel & Hälsa 2013-2014". Planen omfattar bland annat arbete via Hälsoinspiratö-

rer (cirka 75 st), PK PIF (Partille kommuns personal och idrottsförening) med centralt friskvårdsprogram och friskvårdskuponger till alla anställda.

I arbetet med att skapa goda arbetsförhållanden har ingått uppföljning av medarbetarenkätens resultat i form av handlingsplaner och aktiviteter, t.ex. psykosociala arbetsmiljöronder, gruppsamtal, samt informations- och utbildningsinsatser på APT (sjukdom, arbetsgruppens arbetsmiljö samt rättigheter och skyldigheter i anställningen).

Sjukdom inträffar vanligen enstaka gånger och under kortare perioder. Den totala sjukfrånvaron har ökat något från 2012, från 5,3 procent till 5,6 procent.

Långtidssjukfrånvaron (mer än 60 dagar sammanhängande) har minskat något, från 47,3 procent av den totala sjukfrånvarotiden 2012 till 44,1 procent 2013.

185 personer var sjuka vid sex tillfällen eller fler under 2013 (170 personer 2012). En nyinförd handlägningsrutin vid korttidssjukfrånvaro innebär bland annat ett aktivare arbete med denna frånvarotyp.

Hälsoundersökning har erbjudits vissa åldersgrupper men bara utnyttjats av 55 procent. Ett hälsofrämjande projekt har påbörjats på en enhet inom äldreomsorgen.

Personalstödsprogram där anställda kan få råd och hjälp i olika frågor, till exempel sociala, ekonomiska och juridiska frågor, har utnyttjats i ökande utsträckning (sökfrekvens cirka 9 procent). Det är en tjänst som personalen uppskattar.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Arbetsmiljöfrågor behandlas i det dagliga arbetet och som en del av samverkanssystemen. Rutiner för arbetsmiljöarbetet finns i Personalhandboken på intranätet "Framsidan". Rutiner införs även genom nyhetsbrev och genom att HR-kontaktpersoner deltar i ledningsgrupperna.

Antalet anmälda arbetsskador och tillbud har ökat kraftigt. Utöver faktiska arbetsmiljöförhållanden kan även andra bidragande förklaringar finnas. Observera att en anmäld arbetsskada inte betyder att den är godkänd som arbetsskada av Försäkringskassan. Rutinerna för rapportering av arbetsskador och tillbud har förenklats genom att anställda själva nu rapporterar via dator. Detta kan delvis förklara det ökande antalet anmälningar. Även informationsinsatser och ökad medvetenhet om vikten av att anmäla kan ha bidragit till ökningen. Under 2013 rapporterades 253 arbetsskador (149 rapporter 2012). Under 2013 rapporterades 396 tillbud (257 rapporter 2012).

Anmälningarna handlar oftast om "skadad av person" och kommer ofta från verksamheter där man arbetar med funktionshindrade med autism, såväl barn som vuxna, och inom demensvården i äldreomsorgen. Av de

253 anmälningarna ledde 47 till någon form av frånvaro (26 st 2012). Av dessa 47 frånvarofall var i 14 fall långtidsfrånvaro (mer än 14 dagar).

Åtgärder med anledning av arbetsskador och tillbud hanteras i respektive förvaltning eftersom risken och skadans art oftast är förknippad med den specifika verksamheten.

Företagshälsovården har i första hand anlitats i individärenden med anledning av ohälsa men även för olika hälsoprojekt.

Uppföljning av jämställdhetsplanen

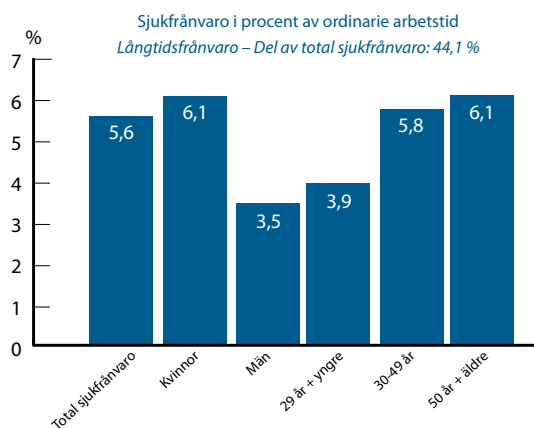
När det gäller arbetsförhållanden har fokus varit att sänka ohälsotalen. Kvinnors ohälsa är markant högre än mäns. Åtgärder har skett både övergripande och genom rehabiliteringsstöd.

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är ofta förklarbara inom samma yrke, medan osakliga löneskillnader finns mellan likvärdiga yrken. För månadsavlönad personal var i december 2013 medianlönen för kvinnor 25 800 kr och för män 27 000 kr.

För att medarbetarnas ska kunna förena förvärvsarbete och föräldraskap ska eventuella problem uppmärksammas och lösningar underlättas.

Uppgiften att uppmärksamma och åtgärda trakasserier ligger på respektive chef.

Förhållandet kvinnor/män bland personalen är i stort sett oförändrat, 81 procent kvinnor och 19 procent män. 69 procent av samtliga månadsavlönade kvinnor hade den 1 november 2012 en heltidsanställning. Motsvarande tal för män var 79 procent.

Redovisningsprinciper

Syftet med redovisningsprinciperna är att ge en förståelse för och underlätta tolkningen av kommunens redovisning. Det kan röra sig om förändrade principer jämfört med föregående år, vilket ger olika grund för de redovisade värdena, och verksamhetsspecifika principer som valts därför att de ger en rättvisande bild av verksamheten.

Redovisningsprinciper för kommunen

Kommunen följer kommunal redovisningslag samt i allt väsentligt de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR) och deras företrädare.

Gatukostnadsersättning Investeringsbidrag, Va-anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas som en förutbetalad intäkt enligt RKR nr 18. De förutbetalda intäkterna redovisas som en långfristig skuld och periodiseras över anläggningarnas nyttjandetid.

Resultatutjämningsreserv (RUR) Kommunfullmäktige har under 2013 beslutat att retroaktivt avsätta 68 mnkr kronor för åren 2010-2011 till en resultatutjämningsreserv. Resultatutjämningsreserven ingår i det egna kapitalet.

Rättelse av fel Under 2010 och 2011 gjordes en avsättning om 60 respektive 8 mnkr till en konjunkturbalansfons. Avsättningen var inte förenlig med god redovisningssed. Under 2013 har avsättningen rättats i enlighet med RKR 14.1 – rättelse av fel. Med anledning av rättelsen påverkas jämförelsetalen för 2010 med 60 mnkr och 2011 med 8 mnkr då det egna kapitalet ökar med 68 mnkr.

Leasing All leasing i kommunen redovisas som operationell leasing eftersom inga leasingavtal överstiger 3 år. Samtliga hyresavtal avseende fastigheter klassificeras som operationella, eftersom de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet inte överförs till kommunen.

Personalkostnader Semesterlöneskulden dvs. icke uttagna semesterdagar, icke kompenserad övertid och därpå upplupen arbetsgivaravgift redovisas som en kortfristig skuld.

Skatteintäkter Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Pensionsskulden redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pension som intjänats före 1998 inkl. löneskatt behandlas som en ansvarsförbindelse. Därefter intjänad pensionsförmån inkl. löneskatt redovisas som en avsättning i balansräkningen. En avsättning görs även för pensionsskulden till förtroendevalda politiker. Den individuella delen av pensionerna redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen. Kommunens pensionsskuld är beräknad av KPA Pension AB.

Pensionsportfölj Kommunens pensionsportfölj i form av likvida medel redovisas som finansiella omsättnings-

tillgångar. Tillgångarna ingår i en värdepappersportfölj och värderas kollektivt.

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för planerliga avskrivningar under nyttjandeperioden. Avskrivningstiderna har fastställts med utgångspunkt från RKR:s råd om avskrivningar men med en egen bedömning av den beräknade nyttjandeperioden för tillgångarna. Avskrivningar sker enligt rak nominell metod och påbörjas kvartalet närmast efter att investeringen tagits i bruk. De investeringar som klassificerats som anläggningstillgång har i huvudsak haft ett anskaffningsvärde som överstiger ett halvt prisbasbelopp och en beräknad nyttjandeperiod på minst 3 år. De finansiella tillgångarna är upptagna till lägsta värdet av endera anskaffningsvärde eller marknadsvärde.

Ny redovisningsprincip Under 2013 har kommunen anpassat sin redovisning till RKR:s rekommendationer att aktivering av pågående projekt först ska aktiveras när anläggningen tas i bruk.

Redovisningsprinciper för den sammanställda redovisningen

Partille kommuns sammanställda redovisning består av moderbolaget Partille kommun och det helägda bolaget Partillebo AB samt det till 50 procent ägda bolaget Partille Energi AB.

Sammanställd redovisning upprättas enligt den kommunala redovisningslagen kapitel 8 och utformas enligt god redovisningssed. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Med förvärvsmetoden menas att vid förvärvstillfället ska förvärvat eget kapital i de kommunala bolagen ha eliminerats. Därefter räknas intjänat kapital in i koncernens eget kapital. Om de kommunala bolagen inte är helägda tas endast ägda andelar av räkenskaperna in i den sammanställda redovisningen. Kommunens samlade verksamhet blir till ett bokslut som baseras på Partille kommuns värderings- och avskrivningsprinciper. Om principerna väsentligt avviker från varandra i kommunen respektive de kommunala bolagen justeras bolagens räkenskaper före sammanställningen. Alla koncerninterna transaktioner av väsentlig karaktär har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. Partillebo AB har under 2013 övergått till komponentavskrivning.

RESULTATRÄKNING

mnkr	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING (KONCERNEN)	
	2012	2013	2012	2013
Verksamhetens intäkter K not 1, S.R not 1	370,7	400,0	686,6	776,1
Verksamhetens kostnader K not 2 och 8, S.R not 2	-1 986,3	-2 029,1	-2 084,6	-2 075,0
Avskrivningar K not 10 och 11, S.R not 3	-40,5	-41,7	-141,0	-207,4
Jämförelsestörande poster K not 3	31,7	15,1	31,7	15,1
Verksamhetens nettokostnader	-1 624,4	-1 655,7	-1 507,3	-1 491,2
Skatteintäkter K not 4	1 411,1	1 485,9	1 411,1	1 485,9
Generella statsbidrag och utjämning K not 5	196,7	194,4	196,7	194,4
Finansiella intäkter K not 6, S.R not 4	58,9	19,0	26,7	15,4
Finansiella kostnader K not 7, S.R not 5	-6,4	-7,3	-63,0	-68,8
Resultat före extraordinära poster	35,9	36,3	64,2	135,7
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	35,9	36,3	64,2	135,7

Den sammanställda resultaträkningen för 2012 har förändrats till följd av att Partillebo anpassat sin redovisning till K3.

Partille kommuns sammanställda redovisning består av moderbolaget Partille kommun och det helägda bolaget Partillebo AB samt det till 50 procent ägda bolaget Partille energi AB.

BALANSKRAVSUTREDNING

mnkr	2012	2013
Årets resultat	35,9	36,3
Diskonteringsräntan	0,0	10,5
Realisationsvinst (-)/förluster (+)	-14,7	4,5
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	21,2	51,3
Medel till resultatutjämningsreserv	0,0	-25,0
Medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	21,2	26,3

KASSAFLÖDESANALYS

mnkr	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING (KONCERNEN)	
	2012	2013	2012	2013
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	35,9	36,3	64,2	135,7
Justering för av- och nedskrivningar K not 10 och 11	40,5	41,7	141,0	207,4
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster K, S.R not 8	12,3	16,8	12,0	-27,3
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital	88,7	94,8	217,2	315,8
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	-8,1	-13,8	-8,1	-13,8
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-17,9	58,6	-18,0	83,2
Ökning/ minskning kortfristiga placeringar	-23,0	11,3	-23,1	-32,0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	37,9	-17,3	17,9	21,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten	77,6	133,5	185,9	374,3
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-1,7	-1,6	-1,9	-1,6
Investering i materiella anläggningstillgångar	-68,1	-72,4	-302,9	-335,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	7,9	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-89,2	-9,3	0,0	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	5,9	0,0
Upp-/nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0,5	4,3	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-158,5	-79,0	-291,0	-337,1
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna lån	0,0	0,0	122,9	125,8
Förutbetalda intäkter (långfristig skuld) K not 20	24,8	4,2	24,8	4,2
Amortering av skuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Minskning av långfristiga fordringar	10,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från Finansieringsverksamheten	34,8	4,2	147,7	130,0
ÅRETS KASSAFLÖDE				
Likvida medel vid årets början	182,7	136,6	332,8	375,4
Likvida medel vid årets slut	136,6	195,3	375,4	542,7
Förändring likvida medel	-46,1	58,7	42,6	167,3

Den sammanställda kassaflödesanalysen har förändrats till följd av att Partillebo anpassat sin redovisning till K3.

BALANSRÄKNING

mnkr	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING (KONCERNEN)	
	2012	2013	2012	2013
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Immateriella anläggningstillgångar K not 10	4,6	4,1	12,9	10,9
Materiella anläggningstillgångar K not 11	564,3	597,0	2 984,5	3 165,5
Finansiella anläggningstillgångar K not 12	183,4	192,7	34,1	43,0
Summa anläggningstillgångar	752,3	793,8	3 031,5	3 219,4
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Exploateringsfastigheter mm K not 13	11,2	25,0	11,2	25,0
Kortfristiga fordringar K not 14	118,7	60,2	166,6	118,1
Kortfristiga placeringar K not 15	304,7	293,5	304,7	293,5
Kassa och bank K not 16	136,6	195,3	375,4	542,7
Summa omsättningstillgångar	571,2	574,0	857,9	979,3
Summa tillgångar	1 323,5	1 367,8	3 889,4	4 198,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
SUMMA EGET KAPITAL K not 17, S.R not 6	912,1	948,3	1 685,5	1 821,2
varav årets resultat	35,9	36,3	64,2	135,7
varav resultatutjämningsreserv (RUR)*	0,0	93,0	0,0	93,0
AVSÄTTNINGAR K NOT 18				
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	101,6	122,7	101,6	122,7
Kunjunkturbalansfond	68,0	0,0	68,0	0,0
Effekt rättelse av fel (RKR 14.1)**	-68,0	0,0	-68,0	0,0
Skatter	0,0	0,0	19,1	20,5
Summa avsättningar	101,6	122,7	120,7	143,2
SKULDER				
Långfristiga skulder K not 20	52,2	56,4	1 344,7	1 474,7
Kortfristiga skulder K not 21	257,6	240,4	738,5	759,6
Summa skulder	309,8	296,8	2 083,2	2 234,3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 323,5	1 367,8	3 889,4	4 198,7
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER				
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	612,7	647,4	612,7	647,4
Löneskatt pensionsförplik. äldre än 1998	148,6	157,1	148,6	157,1
Borgensåtagande K not 22, S.R not 7	1 249,3	1 379,2	45,1	44,9
Förvaltade fonder K not 23	1,1	1,1	1,1	1,1

*Fullmäktige har under 2013 beslutat att avsätta 68 mnkr av tidigare års resultat till en resultatutjämningsreserv.

** Avsättningen till konjunkturbalansfonden på 60 mnkr (2010) och 8 mnkr (2011) är rättats enligt RKR 14.1 justering av det egna kapitalet har gjorts för 2010 och 2011.

Den sammanställda balansräkningen har förändrats 2012 till följd av att Partillebo anpassat sin redovisning till K3.

DRIFTSREDOVISNING

mnkr	ÅRSBUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
	2013	2013	2013
Kommunstyrelsen	28,5	28,3	0,2
Strukturresev	10,0	7,0	3,0
Kommunkontoret	62,8	61,7	1,1
Samhällsbyggnadskontoret	90,1	80,3	9,8
Samhällsbyggnadskontoret / Va-verket	0,0	0,2	-0,2
Samhällsbyggnadskontoret / Renhållning	0,0	-0,4	0,4
Mark och exploateringsenheten	-26,9	-28,4	1,5
Summa KS-förvaltningar	164,5	148,7	15,8
Kommunfullmäktige	4,1	3,8	0,3
Kultur- och fritidsnämnd	74,5	72,2	2,3
Utbildningsnämnd	850,1	853,4	-3,3
Social- och arbetsnämnd	113,9	111,4	2,5
Vård- och omsorgsnämnd	448,2	450,9	-2,7
Bygg- och miljönämnd	0,6	0,4	0,2
Överförmyndarnämnd	2,2	2,4	-0,2
Valnämnd	0,0	0,0	0,0
Summa nämnder	1 658,1	1 643,2	14,9
Dynamiska effekter	-15,0	0,0	-15,0
Överskott nämnder	10,0	0,0	10,0
Pensionsutbetalningar inkl. löneskatt före -98	33,3	36,1	-2,8
Avskrivningar	44,1	41,8	2,3
Finansförvaltningens kostn/intäkter	1,5	-18,6	20,1
Avgår interna kapitalkostnader	-59,3	-58,5	-0,8
Verksamhetens nettokostnader	1 672,7	1 644,0	28,7

INVESTERINGSREDOVISNING

mnkr	ÅRSBUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
	2013	2013	2013
Kommunstyrelsen	0,1	0,1	0,0
Kommunkontoret	10,0	1,6	8,4
Samhällsbyggnadskontoret	125,5	46,7	78,8
Samhällsbyggnadskontoret / Va-verket	95,9	16,6	79,3
Samhällsbyggnadskontoret/ Renhållningsverket	1,3	0,0	1,3
Mark och exploateringsenheten	5,7	0,4	5,3
Summa KS-förvaltningar	238,5	65,4	173,1
Kommunfullmäktige	0,0	0,0	0,0
Kultur- och fritidsnämnd	1,2	0,0	1,2
Utbildningsnämnden	11,5	9,6	1,9
Social- och arbetsnämnd	0,5	0,1	0,4
Vård- och omsorgsnämnd	5,5	2,3	3,2
Bygg- och miljönämnd	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnd	0,0	0,0	0,0
Summa nämnder	257,2	77,4	179,8

Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter redovisas under långfristiga skulder (not 20). Kommunens nettobudget uppgick till 175,3 mkr och nettoutfallet var 68,3 mnkr.

Noter Kommunen (mnkr)

1. VERKSAMHETENS INTÄKTER	2012	2013
Försäljning	16,9	7,4
Taxor & avgifter	120,5	115,6
Hyror & arrenden	27,3	28,2
Bidrag	103,4	127,5
Försäljning av verksamhet	77,8	90,5
Övriga intäkter	24,8	30,8
Summa	370,7	400,0

2. VERKSAMHETENS KOSTNADER	2012	2013
Personal	-1 202,1	-1 220,5
Lokalkostnader	-226,2	-219,5
Bidrag	-57,8	-53,4
Köp av verksamhet	-331,9	-308,9
Övriga kostnader	-168,3	-226,8
Summa	-1 986,3	-2 029,1

3. JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER	2012	2013
Realisationsvinst försäljning av tillgångar	3,8	0,0
Återbetalning Fora AFA-försäkring	27,9	25,5
Förändring diskonteringsräntan	0,0	-10,4
Summa	31,7	15,1

4. SKATTEINTÄKTER	2012	2013
Preliminära skatteintäkter	1 394,9	1 493,7
Prognos slutavräkning	16,0	-8,7
Slutavräkning föregående år	0,2	0,9
Summa	1 411,1	1 485,9

5. GENERELLA STATSBI DRAG OCH UTJÄMNING	2012	2013
Inkomstutjämning	107,7	95,7
Kostnadsutjämning	37,5	40,9
Kommunal fastighetsavgift	51,1	51,6
Regleringsavgift	17,5	16,3
Avgift LSS-utjämning	-17,1	-10,1
Summa	196,7	194,4

6. FINANSIELLA INTÄKTER	2012	2013
Utdelning Partillebo AB	0,7	1,3
Utdelning Partille Energi AB	3,0	3,0
Nyemission Partillebo AB	29,3	0,0
Realisationsvinstförsäljning fonder	10,9	2,7
Utdelning fonder	4,6	6,4
Övriga ränteintäkter	10,4	5,6
Summa	58,9	19,0

7. FINANSIELLA KOSTNADER	2012	2013
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	-0,5	-4,3
Övriga finansiella kostnader	-5,9	-3,0
Summa	-6,4	-7,3

8. EJ RÖRELSEKAPITAL- PÅVERKANDE POSTER	2012	2013
Pensionsskuld förändring enligt blandmodellen och garantipensioner	13,0	21,3
Realisationsvinster/förlust	-0,7	-4,5
Summa	12,3	16,8

9. OPERATIONELL LEASING Årets betalda leasingavgifter	2012	2013
Hysesavgifter fastigheter	211,6	28,0
Leasing/hysesavgifter maskiner och inventarier	23,0	26,9
Summa årets betalda leasingavgifter	234,6	54,9

Framtida förfallobelopp	2012	2013
Hysesavgifter fastigheter inom ett år	217,1	223,6
inom ett till fem år	832,5	925,7
senare än fem år	232,9	237,8
Summa fastigheter	1282,5	1387,1
Leasing/hysesavgifter maskiner och inventarier inom ett år	25,0	26,9
inom ett till fem år	51,2	54,7
senare än fem år	9,9	10,4
Summa maskiner och inventarier	86,1	92,0
Summa framtida förfallobelopp	1 368,6	1 479,1

10. IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Anskaffningsvärde	Ack. av-/nedskrivningsvärde	Ingående bokfört värde 2013	Årets investeringar	Årets avskrivningar	Årets försäljningar	Årets nedskrivningar	Årets utrangeringar	Omklassificeringar	Utgående bokfört värde 2013
Immateriella anläggningstillgångar	11,1	-6,5	4,6	1,6	-2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	4,1
Summa 2013	11,1	-6,5	4,6	1,6	-2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	4,1
Summa 2012	10,1	-4,2	5,9	0,3	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7

11. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Anskaffningsvärde	Ack. av-/nedskrivningsvärde	Ingående bokfört värde 2013	Årets investeringar	Årets avskrivningar	Årets försäljningar	Årets nedskrivningar	Årets utrangeringar	Omklassificeringar	Utgående bokfört värde 2013
Mark byggnader och tekniska anläggningar										
Allmän markreserv	19,9	-0,2	19,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	19,4
Verksamhetsfastigheter	24,1	-23,3	0,8	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Fastigheter för affärsverksamhet	256,4	-104,0	152,4	8,3	-6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	154,5
Publika fastigheter	473,0	-162,7	310,3	33,1	-15,8	0,0	-1,6	0,0	0,0	326,0
Övriga fastigheter	14,8	0,3	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,1
Pågående ny- till och ombyggnad	0,0	0,0	0,0	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,4
Maskiner och inventarier										
Maskiner	21,9	-14,2	7,7	0,4	-1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7
Inventarier	148,1	-114,2	33,9	7,3	-7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	33,6
Byggnadsinventarier	3,6	-3,5	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	19,7	-15,0	4,7	1,2	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8
Datautrustning	93,6	-87,5	6,1	0,0	-3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9
Förbättringsutgifter på fastigheter	16,0	-6,6	9,4	3,0	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	10,9
Konst	1,2	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
Övriga maskiner och inventarier	16,2	-13,3	2,9	1,8	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8
Summa 2013	1 092,3	-544,2	564,3	72,5	-37,7	0,0	-1,6	-0,3	0,0	597,0
Summa 2012	1 040,3	-505,3	535,1	68,1	-38,7	0,0	-0,2	0,0	0,0	564,3

12. FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2012	2013
Aktier och andelar		
Partillebo AB	20,8	110,0
Nyemission - Partillebo AB	29,2	0,0
Aktieägartillskott- Partillebo	60,0	10,0
Partille Energi AB	66,5	66,5
Övriga aktier	4,3	4,3
Andelar och bostadsrätter	2,1	1,4
Långfristiga fordringar		
Övriga utlåningar	0,5	0,5
Summa	183,4	192,7

	2012	2013
13. EXPLOATERINGSFASTIGHETER M.M.		
Aktier och andelar		
Exploateringsområden	11,2	25,0
Summa	11,2	25,0

	2012	2013
14. KORTFRISTIGA FORDRINGAR		
Skatte- och statsbidragsfodran	11,2	13,4
Förutbetalda kostnader	8,4	8,5
Upplupna intäkter	52,2	16,5
Fordran mervärdesskatt	10,7	4,5
Övriga fordringar	0,2	0,3
Kundfordringar	36,0	17,0
Summa	118,7	60,2

	2012	2013
15. KORTFRISTIGA PLACERINGAR		
Placeringar i Bank	8,0	2,1
Aktier	49,3	85,2
Räntefonder/ realräntor	247,4	206,2
Summa	304,7	293,5

	2012	2013
16. KASSA OCH BANK		
Bank	136,5	195,2
Kassa	0,1	0,1
Summa	136,6	195,3

17. EGET KAPITAL	2012	2013
IB eget kapital enligt fastställd balansräkning	876,2	912,0
vara Resultatutjämningsreserv (RUR)*	0,0	68,0
Årets resultat	35,9	36,3
Summa	912,1	948,3

Fullmäktige har under 2013 beslutat att reservera 68 mnkr av tidigare års resultat till resultatutjämningsfonden (RUR).

18. AVSÄTTNINGAR	2012	2013
Pensioner intjänade efter 1998	71,1	88,5
Garanti- och visstidspensioner	10,8	10,3
Löneskatt	19,7	23,9
Konjunkturbalansfond*	68,0	0,0
Konjunkturbalansfond*	-68,0	0,0
Summa	101,6	122,7

*Konjunkturbalansfonden har upplösts under 2013. Avsättningen har rättats enligt RKR 14.1. Justering av det egna kapitalet har skett åren 2010 och 2011.

19. PENSIONER	2012	2013
Ansvarsförbindelse IB	608,9	612,7
Utbetalningar	-26,5	-28,9
Ränte- och basbeloppsuppräknig	30,3	18,5
Aktualisering	-1,2	-1,3
Bromsen	0,0	0,0
Övrig post	1,2	-1,2
Förändring diskonteringsräntan	0,0	47,6
Ansvarsförbindelse UB	612,7	647,4

Pensionsavsättning	62,1	71,1
Pensionsutbetalningar	-3,3	-2,6
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,3	2,0
Ny intjänad pension	8,7	9,0
Arbetstagare som pensionerats	0,3	0,0
Förändring diskonteringsräntan	0,0	8,4
Övrig post	0,2	0,6
Summa	71,3	88,5

Löneskatt	19,7	23,9
Avsättning SAP /SÅP	0,4	0,3
Visstidspension politiker	10,2	10,0
Summa avsättning pensioner och liknande förpliktelser:	101,6	122,7

20. LÅNGFRISTIGA SKULDER	2012	2013
Förtbetalda intäkter som regleras över flera år		
Investeringsbidrag	5,2	5,0
Återstående antal år (genomsnitt år)	33 år	33 år
Gatukostnadsersättningar	32,6	34,1
Återstående antal år (genomsnitt år)	33 år	33 år
Anslutningsavgifter	14,4	17,3
Återstående antal år (genomsnitt år)	33 år	33 år
Summa förtbetalda intäkter	52,2	56,4

21. KORTFRISTIGA SKULDER	2012	2013
Leverantörsskulder	40,7	25,6
Källskatt	18,6	17,1
Sociala avgifter	22,3	20,7
Semester- och övertidsskuld	80,7	85,8
Upplupna kostnader	24,4	25,7
Förtbetalda intäkter	12,2	8,7
Övriga skulder	58,7	56,8
	257,6	240,4

22. BORGENSFÖRBINDELSER	2012	2013
Statliga bostads- och gatukostnadslån	0,9	0,7
Partillebo AB	1 204,2	1 334,2
Regionala bolag	1,1	1,3
Kommunalförbund	6,4	6,6
Stiftelser	32,0	31,2
Ideella föreningar	4,7	5,2
Summa	1 249,3	1 379,2

Borgensförbindelsen avser kvarstående låneskuld per den 31 december 2013 där kommunen tecknat borgen.

23. FÖRVALTADE FONDER	2012	2013
Samfond för socialt ändamål	0,1	0,1
Paul Berghaus minnesfond	0,1	0,1
Stina Zachrissons skolfond	0,4	0,4
Boodes minnesfond	0,5	0,5
Summa	1,1	1,1

Noter för sammanställd redovisning (mnkr)

1. VERKSAMHETENS INTÄKTER

	2012	2013
<i>Respektive bolags andel av intäkter efter koncernelimineringar</i>		
Partille Kommun	347,1	365,3
Partillebo AB	278,5	345,4
Partille Energi AB	61,0	65,4
Summa	686,6	776,1

2. VERKSAMHETENS KOSTNADER

	2012	2013
<i>Respektive bolags andel av kostnader efter koncernelimineringar</i>		
Partille Kommun	-1 769,5	-1 815,5
Partillebo AB	-256,1	-201,8
Partille Energi AB	-59,0	-57,7
Summa	-2 084,6	-2 075,0

3. AVSKRIVNINGAR

	2012	2013
<i>Respektive bolags andel av avskrivningar efter koncernelimineringar</i>		
Partille Kommun	36,7	37,9
Partillebo AB	93,0	157,9
Partille Energi AB	11,3	11,6
Summa	141,0	207,4

4. FINANSIELLA INTÄKTER

	2012	2013
<i>Respektive bolags andel av finansiella intäkter efter koncernelimineringar</i>		
Partille Kommun	27,7	11,5
Partillebo AB	3,7	3,3
Partille Energi AB	0,3	0,3
Summa	31,7	15,1

9. KONCERNINTERNA FÖRHÅLLANDEN

	Ägd andel	Ägartillskott		Utdelning		Räntor och borgensavgifter		Borgen	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna
Kommunen		10,0			4,3		3,0	1 334,2	
Partillebo AB	100%		10,0	1,3					1 334,2
Partille Energi AB	50%			3,0					

5. FINANSIELLA KOSTNADER

	2012	2013
<i>Respektive bolags andel av finansiella kostnader efter koncernelimineringar</i>		
Partille Kommun	-6,4	-7,3
Partillebo AB	-49,9	-52,6
Partille Energi AB	-6,7	-8,9
Summa	-63,0	-68,8

6. SPECIFIKATION AV EGET KAPITAL

	2012	2013
Ingående balans	1 621,3	1 685,5
Årets resultat	64,2	135,7
Utgående balans	1 685,5	1 821,2

7. BORGENSFÖRBINDELSER

	2012	2013
Statliga bostads- och gatukostnadslån	0,9	0,7
Regionala bolag	1,1	1,3
Kommunalförbund	6,4	6,6
Stiftelser	32	31,1
Ideella föreningar	4,7	5,2
Summa	45,1	44,9

8. EJ RÖRELSEKAPITALPÅVERKANDE POSTER

	2012	2013
Pensionsskuld förändring enligt blandmodellen och garantipensioner	13,0	21,3
Försäljning anläggningstillgångar	-4,8	-48,6
Övrigt	3,8	0,0
Summa	12,0	-27,3

En kompletterande bild

Partille kommuns pensionsskuld redovisas, i överensstämmelse med lagen om kommunal redovisning, enligt den så kallade blandmodellen. Enligt bestämmelserna i lagen innebär detta att åtaganden (ansvarsförbindelsen) före 1998 inte skuldbokförs i balansräkningen, vilket även innebär att förändringar i ansvarsförbindelsen inte belastar resultaträkningen. Kommuner har idag kostnader för pensioner för såväl tidigare som nuvarande anställda. Enligt lagen om kommunal redovisning ska pensionskostnaderna redovisas först vid utbetalning. De årliga utbetalningarna för den gamla skulden kommer under de närmaste åren att öka, för att nå sin topp ca 2025.

För att ge en mer rättvisande bild av kommunens finansiella ställning redovisas här en kompletterande bild i form av den så kallade fullfonderingsmodellen. Fullfonderingsmodellen innebär att hela ansvarsförbindelsen redovisas som en skuld i balansräkningen samt att förändringen av skulden påverkar resultatet. Sett i finansiella nyckeltal medför blandmodellen att den finansiella ställningen ser bättre ut jämfört med en

fullfonderingsmodell då den tar hänsyn till ansvarsförbindelsen i beräkningen av finansiella nyckeltal. Om Partille kommuns totala ansvarsförbindelse bokförs enligt fullfonderingsmodellen minskar det egna kapitalet till 143,8 mnkr, vilket innebär en soliditet motsvarande 10,5 procent. För att möta framtida pensionsbetalningar har Partille kommun placerade likvida medel motsvarande 253 mnkr.

RESULTATRÄKNING – FULLFOND/BLANDFOND

mnkr	Not	Fullfond 2011	Fullfond 2012	Fullfond 2013	Blandmodell 2013
Verksamhetens intäkter		357,5	370,7	400,0	400,0
Verksamhetens kostnader	1	-1 945,4	-1 991,1	-2 074,3	-2 029,1
Avskrivningar		-38,9	-40,5	-39,8	-41,7
Jämförelsestörande poster		-8,6	31,7	15,1	15,1
Verksamhetens nettokostnader		-1 635,4	-1 629,2	-1 699,0	-1 655,7
Skatteintäkter		1 381,6	1 411,1	1 485,9	1 485,9
Generella statsbidrag och utjämning		197,3	196,7	194,4	194,4
Finansiella intäkter		79,0	58,9	19,0	19,0
Finansiella kostnader		-4,7	-6,4	-7,3	-7,3
Resultat före extraordinära poster		17,8	31,1	-7,0	36,3
Årets resultat		17,8	31,1	-7,0	36,3

BALANSRÄKNING – FULLFOND/BLANDFOND

TILLGÅNGAR

Summa anläggningstillgångar		643,8	752,3	793,8	793,8
Summa omsättningstillgångar		568,2	571,2	574,0	574,0
Summa tillgångar		1 212,0	1 323,5	1 367,8	1 367,8

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Summa eget kapital	2	119,6	150,7	143,8	948,3
Varav årets resultat		17,8	31,1	-6,9	36,3
Summa eget kapital		119,6	150,7	143,8	948,3
Summa avsättningar	3	845,2	863,0	927,2	122,7
Summa skulder		247,2	309,8	296,8	296,8
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 212,0	1 323,5	1 367,8	1 367,8

Pensionsförpliktelser äldre än 1998

					647,4
Löneskatt pensionsförpliktelser äldre än 1998					157,1

Not 1. Verksamhetens kostnader ökar med 43,2 mnkr p.g.a förändring av ansvarsförbindelsen 2012 och 2013.

Not 2. Eget kapital reduceras med pensionsförpliktelser.

Not 3. Pensionsskulden lyfts in som en avsättning.

Revisionsberättelse för verksamhetsåret 2013

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivs i kommunstyrelse och nämnder samt genom utsedd lekmanarevisor i verksamheten i kommunens bolag.

Kommunstyrelsen och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt årsredovisning till fullmäktige. Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och redovisning och pröva om verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

I kommunens årsredovisning ingår endast en kortfattad beskrivning av nämndernas resultat för 2013. Utförligare beskrivning av nämndernas resultat och måluppfyllelse presenteras i respektive nämnds bokslutsrapport. Vi anser att strukturen i framförallt redovisningen av nämnderna kan utvecklas och förtydliga analyserna över avvikelser och utveckla beskrivning av såväl mål som måluppfyllelse.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ledamöterna i kommunstyrelsen och samtliga nämnderansvarsfrihet för år 2013.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för år 2013 godkänns.

Partille den 2 april 2014

Håkan Söderberg

Bengt Rundberg

Lars Landrö

Ludwig Karestedt

Eva Kristensen

